

פרשת תולדות תשפד – קיצור מלחמות ישראל מול פלישתי עזה

1. **בראשית כא:** ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ פלשתים ... ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים - **רמב"ן כא,לב:** בארץ פלשתים היו, אבל הם יושבים בגרר שהיא מדינת המלך, והוא יושב בבאר שבע שהיא בארץ פלשתים בנחל גרר. **בראשית יב:** ויהי גבול הכנעני מצידן באכה **גררה עד עזה.**

בראשית י: ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען: ומצרים ילד... ואת פתרסים ואת כסלחים **אשר יצאו משם פלשתים - רד"ק:** זכר זה [אשר יצאו מהם פלשתים] שפלשתים מזרע מצרים הם וארץ מצרים היתה 'ארץ לא להם' לישראל [אלא לפלשתים], וארץ פלשתים ראויה להם' [לישראל] שהיא סמוכה לכנען. **רמב"ן:** פלשתים – שם ארצם היא 'פלשת', כמו שנאמר 'חיל אחז יושבי פלשת'.

2. **בראשית כא,כה:** והוכח אברהם את אבימלך על אודות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך – **רד"ק:** באר שבע סמוך לארץ פלשתים [גבול כנען ופלשתים] ... ועבדי אבימלך גזלוהו בטענה כי מגבול ארץ פלשתים היא ... והלכו אברהם ואבימלך לראות אם היא מגבול באר שבע או פלשתים. **בראשית כו,טו:** וכל הבארת אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר.

בראשית כו: ויחן בנחל גרר וישב שם: וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם... ואבימלך הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו ופיכל שר צבאו ... ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך ... ונכרתה ברית... ויהי ביום ההוא ... ויגידו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים: ויקרא אתה שבעה על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה. **רמב"ן בראשית כו,כ:** יספר הכתוב ויארץ בענין הבארות ואין בפשוטי הספור תועלת [לדורות], ולא כבוד גדול ליצחק [שנאבק עד שהשיג את שלון], והוא ואביו עשו בשווה [ואין זה חידוש של יצחק]? **חזקוני:** והרי מימות אברהם קרויה באר שבע (כמסופר בפרשת וירא 'ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית ... על כן קראו למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם')?

3. **שופטים יד:** ויאמר לו אביו ואמו האין בבנות אחיך ובכל עמי אשה כי אתה הולך לקחת אשה מפלשתים הערלים, ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני: ואביו ואמו לא ידעו כי **מה' היא,** כי תאנה הוא מבקש מפלשתים ובעת ההיא פלשתים משלים בישראל. **שם טז,יז:** ותישנהו על ברכיה ותקרא לאיש ותגלח את שבע מחלפות ראשו ותחל לענותו ויסר כחו מעליו: ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו ויורידו אותו עזתה ויאסרוהו בנחשתים ויהי טוחן בבית האסירים - **סוטה ט,ב:** שמשון בעיניו מרד, שנאמר 'אותה קח לי כי ישרה בעיני', לפיכך נקרו את עיניו ... והכתיב 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' הוא? כשהלך, בגלל 'ישרות עיניו' הלך. רבי אומר תחילת קלקולו בעזה ... דכתיב 'וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה', לפיכך לקה בעזה דכתיב 'ויורידו אותו עזתה'. והכתיב 'וירד שמשון תמנתה' [ורק השנייה הייתה מעזה?]. **תחלת קלקולו בעזה (אצל הזונה,** אבל הראשונה לא הייתה כל כך קלקול שלקחה לאישות, רש"י).

4. **אברבנאל:** לקיים מה שנאמר 'כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל', סיפר הכתוב ענין הבארות... **שבכוח ידו היה עושה זה...** עד שחפרו הבאר השלישית ולא רבו עליה וקרא שמה 'רחובות' כי 'הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ' **ובעל כורחם ירחיב ה' בארץ הזאת.** **ספורנו:** קרא את הבאר 'שבעה', מפני שהיה **באר שביעי:** ג' של אברהם שסתמו פלשתים, כאמרו 'וכל הבארות סתמו פלשתים' ו'כל' הוא לפחות ג', ועוד ג' של יצחק שהן עשק שטנה ורחובות וזה היה הבאר השביעי שקראוהו 'שבעה'. 'על כן שם העיר באר שבע' – **בסגול,** מורה על השבועה ועל מספר השבעה בארות. אבל בימי אברהם היה שם העיר באר שבע **בקמץ,** על שם השבועה בלבד.

5. **אהבת יהונתן הפטרת נשא:** שמו 'מנוח' שהיה גלגול 'מן נח', לפי שנח היה ראוי להוליד שמשון, אם לא שקלקל בין, ולכך בא חם וסרסו. לכך כתיב בשמשון 'והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים' כמו 'ויחל נח ויטע כרם', לפי שפלשתים באו מכנען בן חם והיה צריך לשלם להם גמול.

ליקוטי שיחות כז/154: למרות שהגזירה הייתה חייבת להתבצע על ידי פרעה, בכל זאת היות שפרעה עשה זאת לא כדי לקיים גזירת הקב"ה, אלא מצד רשעות הלב שלו, לכן נענש על רוע בחירתו. **הערת שוליים 47:** להעיר מסוטה ט,ב: כשמשון הלך – מצד **ישרות עינו** הלך.